

NÄYTELMÄ ENNEN KAIKKEA

Tapautuu linnassa, Italiassa, lähellä merenranta.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS

- 5 *Ylellinen vierashuone hienossa linnassa merenrannalla. Ovet oikealla ja vasemmalla. Oleskelutila asetettu keskelle näyttämöä: sohva, pöytä ja kaksi nojatuolia. Takana suuret ikkunat. Tähtikirkas yö. Näyttämöllä on pimeää. Esiripun noustessa voi kuulla*
- 10 *miesten keskusteleavan äänekkäästi vasemmanpuoleisen oven takana. Ovi aukeaa, ja kolme smokkipukuista herrasmiestä astuu sisään. Yksi sytyttää heti valot. He kävelevät ääneni huoneen keskusta ja jäävät seisomaan pöydän ympärille. He istuutuvat yhtä aikaa, Gál vasemmanpuoleiseen nojatuoliin, Turai oikeanpuoleiseen ja Ádám keskelle sohvalle. Erittäin pitkä, lähes kiusallinen hiljaisuus. Lokoisaa venyttelyä. Hiljaisuus.*
- 20 *Sitten:*

GÁL

Mistä moinen syvämielisyys?

TURAI

- 25 Mietin tässä vain sitä, miten vaikeaa on aloittaa näytelmä. Esitellä kaikki tärkeimmät henkilöt heti kärkeen, kun kaikki alkaa.

ÁDÁM

Onhan se varmaan hankalaa.

TURAI

- 30 On se – pirun hankalaa. Näytelmä alkaa. Yleisö hiljenee. Näyttelijät tulevat näyttämölle ja piina alkaa. Kestää ikuisuuden, toisinaan jopa neljännestunnin, ennen kuin yleisö pääsee selville, kuka kukin on ja mitä
- 35 kukin heistä on puuhaamassa.

GÁL

Merkillinen tuo sinun aivovärkkisi. Etkö pysty unohtamaan ammattiasi hetkeksikään?

TURAI

- 40 Mahdotonta.

GÁL

Ei mene puoltakaan tuntia, ettetkö sinä puhuisi teatterista, näyttelijöistä, näytelmistä. On tässä maailmassa muutakin.

45 TURAI

Eikä ole. Minä olen näytelmäkirjailija. Se on minun kiroukseni.

GÁL

50 Sinun ei pitäisi olla tuollainen ammattisi orja.

TURAI

- Ellet hallitse sitä, olet sen orja. Ei ole kultaista keskitietä. Usko minua, ei ole helppoa aloittaa näytelmää hyvin. Se on näytelmän teon visaisimpia pulmia. Henkilöiden esittelemisen viipymättä. Ajatellaanpa vaikka tätäkin kohtausta, meitä kolmea. Kolme herrasmiestä smokeissa. Kuvitellaan, että he tulevat sisään, ei tähän huoneeseen tässä mahtavassa linnassa, vaan näyttämölle, juuri kun näytelmä alkaa. Heidän täytyisi jutella kaikenlaisista tyhjäänpäiväisistä asioista, ennen kuin kukaan pystyisi päättelemään, keitä me olemme.
- 65 Eikö olisi paljon helpompaa aloittaa koko juttu nousemalla seisomaan ja esittäytymällä? *Nousee seisomaan.* Hyvää iltaa. Meidät kaikki kolme on kutsuttu vieraiksi tähän linnaan. Olemme juuri tulleet ruokasalista, missä nautimme erinomaisen illallisen ja joimme kaksi pulloa samppanjaa. Minun nimeni on Sándor Turai, olen näytelmäkirjailija; olen kirjoittanut näytelmiä kolmekymmentä vuotta, se on ammattini.
- 75 Piste. Sinun vuorosi.

GÁL

- Nousee seisomaan.* Minun nimeni on Gál; minäkin olen näytelmäkirjailija. Minäkin kirjoitan näytelmiä, kaikki yhteistyössä
- 80 tämän herrasmiehen kanssa. Me muodostamme kuuluisan näytelmäkirjailijakaksikon. Kaikissa hyvien komedioiden ja operettien teatterijulisteissa lukee: kirjoittaneet Gál ja Turai. Tämä on luonnollisesti minunkin
- 85 ammattini.

GÁL ja TURAI

Yhdessä. Ja tämä nuori mies...

ÁDÁM

- 90 *Nousee seisomaan.* Tämä nuori mies, jos sallitte, on Albert Ádám, kaksikymmentäviisivuotias, säveltäjä. Minä sävelsin näille miellyttäville herrasmiehille musiikin heidän viimeisimpään operettiin. Se on ensimmäinen näyttämöä varten tekemäni työ.
- 95 Nämä kaksi kypsään ikään päässyttä enkeliä löysivät minut ja nyt, heidän avustuksellaan, haluaisin tulla kuuluisaksi. He teettivät minulle kutsun tähän linnaan. He teettivät minulle frakin ja smokin. Toisin sanoen tällä
- 100 hetkellä olen köyhä ja tuntematon. Sen lisäksi olen orpo, isoäitini kasvatti minut. Hän on jo kuollut. Olen aivan yksin tässä maailmassa. Minulla ei ole nimeä eikä rahaa.

TURAI

- 105 Mutta sinä olet nuori.

GÁL

Ja lahjakas.

ÁDÁM

Ja olen rakastunut solistiin.

- 110 TURAI

Tuota sinun ei olisi tarvinnut lisätä. Jokainen yleisössä olisi tajunnut sen muutenkin.

Kaikki istuutuvat.

- 115 TURAI

No, eikö tämä olisi helpoin tapa aloittaa näytelmä?

GÁL

- 120 Jos meillä olisi lupa tehdä noin, olisi helppo kirjoittaa näytelmiä.

TURAI

Usko minua, ei se niin hankalaa ole. Ajattele vaan tätä koko juttua ikään kuin...

GÁL

- 125 Hyvä on, hyvä on, hyvä on, mutta älä vaan taas rupea puhumaan teatterista. Olen saanut siitä tarpeekseni. Puhutaan huomenna, jos haluat.

"Näytelmä ennen kaikkea" on unkarilaisen näytelmäkirjailijan, Ferenc Molnárin, kirjoittaman näytelmän alku.

Vastaa seuraaviin tehtäviin kahdella edellisellä sivulla olevan "Näytelmä ennen kaikkea" -tekstin perusteella. (Huomaa, että tarinan marginaaliin on merkitty rivinumerot, jotta tehtävissä mainitut kohdat olisi helpompi löytää.)

Tehtävä 1: NÄYTELMÄ ENNEN KAIKKEA

R452Q03 – 0 1 9

Mitä näytelmän henkilöt olivat olleet tekemässä **juuri ennen** kuin esirippu nousi?

.....

Tehtävä 2: NÄYTELMÄ ENNEN KAIKKEA

R452Q04

"Kestää ikuisuuden, toisinaan jopa neljännestunnin, ... " (rivit 32–33)

Miksi neljännestunti on Turain mukaan "ikuisuus"?

- A Se on pitkä aika yleisön istua hiljaa täpötäydessä teatterissa.
- B Näytelmän alussa siihen, että tilanne tulisi selväksi, tuntuu kuluvan loputtoman pitkä aika.
- C Näytelmäkirjailijalta tuntuu aina kuluvan paljon aikaa näytelmän alun kirjoittamiseen.
- D Aika tuntuu kulkevan hitaasti, kun näytelmässä tapahtuu jotain tärkeää.

Tehtävä 3: NÄYTELMÄ ENNEN KAIKKEA

R452Q06 – 0 1 9

Eräs lukija sanoi: ”Näistä kolmesta henkilöstä Ádám on luultavasti innostunein vierailustaan linnassa.”

Mitä lukija voisi sanoa tämän mielipiteensä tueksi? Perustele vastauksesi tekstin avulla.

.....
.....

Tehtävä 4: NÄYTELMÄ ENNEN KAIKKEA

R452Q07

Mitä näytelmäkirjailija Molnár yleisesti ottaen tekee tässä katkelmassa?

- A Hän osoittaa, millä tavoin kukin roolihenkilö ratkaisee omat ongelmansa.
- B Hän panee roolihenkilönsä havainnollistamaan, millaista ikuisuus näytelmässä on.
- C Hän esittää esimerkin tyyppillisestä ja perinteisestä näytelmän alkukohtauksesta.
- D Hän käyttää roolihenkilöitä esittääkseen yhden oman luomistyönsä ongelman.